

СКІЛЬКИ РОКІВ ДЕРЕВУ?

Фото Олени Крижановської

Усі знають: щороку на дереві наростає нове річне кільце. Якщо порахувати кільця на зрізі стовбура, можна точно визначити вік дерева. А як визначити вік живого дерева?

За допомогою спеціального обладнання дослідники можуть висвердли-ти з дерева невелику пробу – довгу паличку діаметром приблизно 1 см – та порахувати річні кільця на ній. Але є інший, зовсім безболісний для дерева спосіб: вирахувати вік дерева за формулою.

Вік дерева = обхват стовбура (у см) x коефіцієнт.

Рулеткою або звичайною мотузкою виміряти обхват стовбура неважко. Але треба знати деякі тонкощі. Вимірювати треба на висоті 1 м 30 см над землею, приблизно на рівні грудей людини середнього зросту (за виключенням олив, які охоплюють поблизу землі).

Коефіцієнт для дуба, граба, волоського горіха –1. Тож скільки сантиметрів наміряли, стільки й років дереву. Коефіцієнти для інших дерев: пла-

тан – 0,3, шовковиця – 0,4, кінський каштан – 0,5, липа – 1,1.

Річний приріст сосни дуже залежить від умов зростання, тому коефіцієнт для цього дерева коливається від 0,7 (для вологих місць) до 1,5 (на сухому скелястому ґрунті).

Зваж, якщо дерево складається з кількох стовбурів, що зрослися між собою, або розділяється на висоті людського зросту, його обхват буде більший, ніж у звичайного дерева. Довжину кола для таких дерев треба спочатку розділити на 3 і лише потім помножити на коефіцієнт.

Крім того, після певного віку дерево починає рости повільніше. Так, дуби після 600–700 років (за деякими даними – після 500) зростають у обхваті від 30 до 60 см за сторіччя. Тобто вік дубів, які мають в обхваті до 8 метрів, може вже перевищувати 1000 років!

Цікаво, що верби і тополі ростуть досить швидко, але їхнє коріння менш довговічне. Ці дерева можуть досягти віку 150 років і мати при цьому обхват стовбура 5–6 метрів.

Усі старовинні дерева (особливо ті, яким понад 1000 років) потребують особливої охорони. Вони – живі пам'ятки природи, свідки прадавньої історії нашої країни. Деревами-довгожителами в Україні є дуби та липи, обхват стовбура яких сягає 5 м та більше, і всі інші дерева з обхватом стовбура понад 4,5 метрів.

Кожне дерево-довгожитель має свою власну історію та зовнішні характерні особливості (своє „обличчя”), притаманні лише йому. Дослідники складають каталоги стародавніх дерев та дають їм власні імена, пов'язані з історичними подіями чи особистостями, сучасниками яких були ці дерева. Наприклад: дуб Максима Залізняка, липа Феодосія Печерського, шовковиця Шевченка, каштан Петра Могили. Є імена, які характеризують зовнішність певного дерева: Золота липа, Дуб-чемпіон, Дідо-дуб. Ви також можете знайти та придумати імена деревам-довгожителам у вашій місцевості.

Найстаріше дерево України – олива в Нікітському ботанічному саду, якій 2000 років (обхват стовбура 8,8 метрів).

Підготувала Олена Крижановська

